

بررسی تاثیر گزاري نگرش مذهبي، صفات شخصيت و رضايتمندی زناشویی
در خانواده‌های با و بدون سابقه‌ی خیانت در شهرستان اصفهان

Investigating the influence of religious attitude, personality traits and marital satisfaction in families with and without a history of infidelity in Isfahan city

Mohammad Hossein Ghorbani

Head of Welfare Department of Shahinshahr and Meimieh.

Elham Rahmani

Director of counseling and psychological services center Emtedad.

Email: e.rahmani.am@gmail.com

محمد حسين قربانی

رئيس اداره بهزيستی شاهين شهر و میمیه.

الهام رحمانی *

مدیر مرکز مشاوره و خدمات روانشناختی امتداد.

Abstract

Context and purpose: Today, one of the problems and issues that exposes families to damage and collapse is the cheating of couples on each other, which not only leads to the destruction of the heart of families, but also the mental health of the people involved in this issue. for this purpose, in this research, the difference in marital satisfaction, personality traits, and religious attitude in couples with a history of infidelity and couples without a history of infidelity was investigated.

Method: The current study is a comparative causal research and includes 240 men and women (120 couples) who have experienced infidelity and those without infidelity, who were selected from among the people who referred to counseling centers in Isfahan city with complaints of marital infidelity and participated in the research. To examine the variables of personality traits, religious attitude and marital satisfaction, NEO questionnaires, Glock and Stark religious attitude (Brahani, 1373) and Enrich marital satisfaction were used, and at the end of the data obtained by using Student's t test method Multivariate analysis of variance, Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis were analyzed.

چکیده

زمینه و هدف: امروزه یکی از مشکلات و مسائلی که خانواده ها را در معرض آسیب و فروپاشی قرار می دهد خیانت زوجین به یک دیگر می باشد که نه تنها کانون گرم خانواده ها را به سمت اضمحلال می کشاند بلکه سلامت روان افراد دخیل در این موضوع را نیز با تهدید مواجه می کند بدین منظور در این پژوهش به بررسی میزان تفاوت رضایت زناشویی، صفات شخصیت، و نگرش مذهبی در زوجین دارای سابقه خیانت با زوجین بدون سابقه خیانت پرداخته شد.

روش: پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های علی مقایسه‌ای است و شامل ۲۴۰ نفر زن و مرد (۱۲۰ زوج) خیانت دیده و بدون خیانت می باشد که از بین افراد مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهرستان اصفهان با شکایت خیانت زناشویی انتخاب و در پژوهش شرکت داده شدند. برای بررسی متغیرهای صفات شخصیت، نگرش مذهبی و رضایت زناشویی از پرسشنامه های نئو (NEO)، نگرش مذهبی گلاک و استارک (براهنی، ۱۳۷۳) و رضایت زناشویی انریچ استفاده شد و در پایان داده های بدست آمده با استفاده از t استودنت، روش تحلیل واریانس چند متغیره، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

Findings: The results of the research showed that the scores of religious attitude and marital satisfaction of people with a history of infidelity were lower than those without a history of infidelity, as well as people in the sub-scales of neuroticism, extroversion, openness to experience, and conscientiousness between people with and without a history of infidelity. had a significant difference and personality traits and religious attitude can predict marital satisfaction of couples.

Conclusion: The findings show that religious attitudes and beliefs and personality traits can be one of the determining and influencing factors in the stability of married life and consequently the marital satisfaction of people.

Keywords: marital infidelity, religious attitude, personality traits, marital satisfaction.

یافته ها: نتایج پژوهش نشان داد نمرات نگرش مذهبی و رضایت زناشویی افراد با سابقه خیانت پایین تر از افراد بدون سابقه خیانت بود همچنین افراد در زیر مقیاس های روان رنجوری، برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی بین افراد با سابقه خیانت و بدون آن دارای تفاوت معنادار بودند و صفات شخصیت و نگرش مذهبی می تواند رضایت زناشویی زوجین را پیش بینی کند.

نتیجه گیری: یافته های بدست آمده نشان می دهد نگرش ها و باور های مذهبی و صفات شخصیت می توانند یکی از عوامل تعیین کننده و تاثیر گذار در ثبات زندگی زناشویی و به تبع آن رضایت زناشویی افراد باشد.

واژه های کلیدی: خیانت زناشویی، نگرش مذهبی، صفات شخصیت، رضایت زناشویی.

پذیرش: آذر ۱۴۰۱

دریافت: مهر ۱۴۰۱

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

خانواده در زمره ی مهم ترین سیستم های اجتماعی است که بر اساس ازدواج بین دو جنس مخالف شکل می گیرد. حفظ و تداوم خانواده از اهمیت زیادی برخوردار است. خانواده به عنوان واحدی اجتماعی، کانون رشد و تکامل، التیام و شفادهنگی و تغییر و تحول آسیب ها و عوارض است که همبستر شکوفایی و هم بستر فروپاشی روابط میان اعضایش می باشد (گلدانی و سادات زعفرانچی، ۱۴۰۱).

به اعتقاد گلاسر، زوج ها زندگی مشترکشان را با عشق شروع می کنند، ولی مشاهده می کنند که صمیمیت اولیه به تدریج رنگ می بازد. با گذشت زمان، زندگی برخی از زوجین به جدایی کشیده می شود اما اکثریت به زندگی مشترکشان با آهنگی یکنواخت و ملال آور ادامه می دهند و برای تحمل این زندگی به مشروبات الکلی، پر خوری، استفاده از مواد مخدر یا ارتباطات نامشروع روی می آورند. مهم ترین انگیزه زن و مرد متاهلی که به سوی روابط نامشروع کشیده می شوند، تجربه مجدد صمیمیت فردی و جنسی است. چیزی که دیگر آن را در زندگی مشترکشان نمی یابند. بنابراین جذابیت روابط نامشروع بدین دلیل است که هیچ یک از طرفین، عیب جویی، سرزنش و شکوه نمی کنند یا نق نمی زنند (گلاسر، ۱۴۰۰).

مسئله خیانت زناشویی^۱ در جهان امروز از مسائل مهم اجتماعی است که در بیشتر کشورها به صورت مشکل عمده ای مطرح شده و کشور ما نیز از این آسیب اجتماعی در امان نمانده است و هر روز در گوشه و کنار این مملکت نیز قربانی شدن افرادی در دام این معضل اجتماعی مشاهده می شود. مشاهده این وضعیت متخصصان را به مطالعه و می دارد تا از قربانی شدن بیشتر افراد جامعه جلوگیری نماید. محققان خانواده بر این باور هستند که باورهای مذهبی و انگاره های دینی می تواند در بروز احتمال خیانت زناشویی تاثیر مستقیم داشته باشد (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۶).

1. Maritel Dislogalty

در روانشناسی مذهبی^۲ به لحاظ اهمیت دین در تمام جنبه‌های زندگی، به بررسی عوامل روانشناختی دین پرداخته می‌شود (پالوتزیان^۳، ۲۰۱۷). بسیاری از پژوهش‌ها نشان داده‌اند دین و معنویت بر بهداشت جسم و روان تاثیر مثبت دارد (چارلز^۴، ۲۰۲۰). نگرش مذهبی^۵ مثبت موجب رضایت از زندگی می‌گردد و رضایت از زندگی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های سلامت روانی است. شواهد تجربی حاکی از آن است که رضایت از زندگی دارای سه بعد رضایت از زندگی گذشته، حال و آینده است. دیدگاه مثبت و خوش‌بینانه نسبت به آینده به مقابله بهتر با موقعیت‌های فشارزای حال می‌انجامد (همان منبع). مذهب، به عنوان مجموعه‌ای از اعتقادات، باورها و نیایدها و نیز ارزش‌های اختصاصی و تعمیم یافته، از موثرترین تکیه‌گاه‌های روانی به شمار می‌رود که قادر است معنای زندگی را در لحظه به لحظه عمر فراهم کند و در شرایط خاص نیز با فراهم سازی تکیه‌گاه‌های تبیینی، فرد را از تعلیق و بی‌معنایی نجات دهد (چارلز، ۲۰۲۰).

نگرش مذهبی می‌تواند در باب ارتباط زناشویی موثر باشد زیرا مذهب شامل رهنمودهایی برای زندگی و آرایه دهنده سامانه باورها و ارزش‌هاست که این ویژگی‌ها می‌تواند زندگی زناشویی را متاثر کند (بالکانلیو^۶، ۲۰۱۴).

نیازهای زیستی، روانی، اجتماعی و عاطفی فرد در خانواده سر بر می‌آورند و با واکنش‌های اعضای خانواده بر آورده یا سرکوب می‌گردند و یا اینکه تعدیل می‌شوند. هر چه از عمر خانواده‌های گسترده می‌گذرد و تبلور خانواده هسته‌ای در جامعه بیشتر می‌شود، اهمیت روابط بین اعضای خانواده، به خصوص زن و شوهر به عنوان ارکان اصلی خانواده واضح‌تر می‌گردد. به عبارت دیگر، یکی از مهم‌ترین عواملی که بر بقا و دوام و رشد خانواده اثر می‌گذارد، روابط سالم و مبتنی بر سازگاری و تفاهم بین اعضا به ویژه زن و شوهر است. (لی و همکاران^۷، ۲۰۲۱)

رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین عوامل اثر گذار بر عملکرد خانواده می‌باشد. همه زوج‌ها به دنبال آن هستند که از زندگی زناشویی خود لذت ببرند و احساس رضایت داشته باشند. رضایت زناشویی عبارت است از احساسات عینی از خشنودی، رضایت و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر موقعی که همه جنبه‌های ازدواجشان را در نظر می‌گیرند (قربانی علی اباد و همکاران، ۲۰۲۰). کیفیت روابط زناشویی که نقش اساسی در ارزیابی کیفیت کلی ارتباطات اجتماعی دارد مفهومی چند بعدی است که شامل ابعاد گوناگون ارتباط زوجین مانند سازگاری، رضایت، شادمانی انسجام و تعهد می‌شود تا به حسی از معنای هویت در زندگی‌شان دست یابند (اسلوسرز^۸، ۲۰۰۰). رضایت زناشویی می‌تواند انعکاسی از میزان شادی افراد از روابط زناشویی و یا ترکیبی از خشنود بودن به واسطه بسیاری از عوامل مختص رابطه زناشویی باشد. می‌توان رضایت زناشویی را به عنوان یک موقعیت روان شناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی‌آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است. به ویژه در سال‌های اولیه، رضایت زناشویی بسیار بی ثبات است و روابط در معرض بیشترین خطر قرار دارند (احمدی و همکاران، ۲۰۱۰).

از متغیرهای تاثیرگذار دیگر که به نظر قاطبه‌ی محققان در شرایط محیطی خانواده تاثیر گذار می‌باشد تفاوت در صفات شخصیتی و خلقی زوجین می‌باشد (زکی و همکاران، ۲۰۲۰). رابرت مک کری و پل کوستا^۹ پنج عامل شخصیت معروف به پنج عامل نیرومند یا پنج عامل بزرگ را شناسایی کردند (شولتز و شولتز^{۱۰}، ۱۴۰۱) شاخص آزمون (عوامل پنج گانه شخصیت)

². Religions Psychology

³ Paloutzian

⁴ Charles

⁵.Religions Attitude

⁶ Balkanlioglu

⁷ Li et al

⁸ Slosarz

⁹-Rabert mak kri-poll kosta

¹⁰-Sholtz & sholtz

عبارتند از: بی ثباتی هیجانی با عصبیت، برون گرایی^{۱۱}، باز بودن^{۱۲}، توافق^{۱۳} و وجدانی بودن^{۱۴}. از سال‌ها قبل صفات شخصیت مورد توجه بوده است. آلپورت نخستین کسی بود که به این موضوع پرداخت. آلپورت شخصیت را به عنوان سازمان پویایی در درون فرد و متشکل از نظام‌های جسمی - روانی که رفتارها و افکار را تعیین می‌کند تعریف کرد. صفات گرایش‌هایی برای پاسخ دهی به شیوه‌ای یکسان و مشابه محرک‌های مختلف هستند. صفات راه‌های پایدار و با ثباتی برای واکنش کردن هستند. صفات واقعی هستند، آن‌ها موجب رفتار می‌شوند و می‌توان آن‌ها را به طور تجربی به نمایش گذاشت. از آنجایی که همین صفات موجود در انسان عامل ظهور و بروز رفتار می‌شوند، لذا با بررسی دقیق‌تر آنها، چه از لحاظ عامل به وجود آورنده و چه از لحاظ کارکردشان می‌توان گرایش‌های اساسی فرد را در محیط‌ها و گرایش‌های متفاوت بررسی نمود (والتون و همکاران^{۱۵}، ۲۰۱۸).

به نظر می‌رسد که دلیل خیانت زناشویی صرفاً عاملی جنسیتی نیست، بلکه صفاتی ثابت میان برخی از افراد وجود دارد که می‌تواند گرایش یا سوق به سمت خیانت زناشویی را توجیه پذیر کند (همان). صفات شخصیت شاه کلید پیش بینی کردن رفتار در افراد هستند بدیهی است با بررسی همبندی میان این صفات و اشتراک آن‌ها در افراد با سابقه خیانت زناشویی، می‌توان از بروز این رفتار پیشگیری نمود یا به ارائه راهکارهای درمانی مناسب اقدام کرد. شاید بتوان با بررسی بیشتر بر صفات شخصیت و بررسی عملکرد رفتار افراد مختلف (دارای سابقه خیانت و بدون آن) به ارتباط و تاثیر پذیری این دو از یکدیگر بیشتر آگاه شد. بنابراین بررسی میزان تفاوت صفات شخصیت، رضایت زناشویی و نگرش مذهبی در افراد با سابقه خیانت زناشویی و بدون آن به عنوان موضوع این پژوهش انتخاب شد.

پیشینه و ادبیات پژوهش

خیانت زناشویی

خیانت را می‌توان با کلمات زیادی مانند خیانت، زنا، روابط خارج از ازدواج تعریف کرد (روکاخ و فیلیر-لیگنیر^{۱۶}، ۲۰۱۵). خیانت زناشویی شامل خیانت جنسی (مبادله جنسی بدون درگیری عاشقانه)، خیانت عاشقانه (مبادله عاشقانه بدون درگیری جنسی) و درگیری جنسی و عاشقانه (پیچون و همکاران^{۱۷}، ۲۰۲۰) می‌باشد. بلو و هارنتنت^{۱۸} (۲۰۰۵) خیانت را به عنوان «درگیر شدن در روابط جنسی با شخصی غیر از شریک زندگی»، سکس سایبری، تماشای پورنوگرافی، صمیمیت فیزیکی، یا صمیمیت عاطفی با شخصی غیر از همسر تعریف کردند. بلو و هارنتنت (۲۰۰۵) اعلام کردند که خیانت زناشویی را می‌توان از طریق چندین فعالیت مشاهده کرد، از جمله: "...داشتن رابطه نامشروع، رابطه خارج از ازدواج، خیانت، ارتباطات عاطفی فراتر از دوستی، روابط اینترنتی، استفاده از پورنوگرافی" (برگنر و بریچ^{۱۹}، ۲۰۰۲). خیانت زناشویی از طریق برخی فعالیت‌های رفتاری قابل تشخیص است. بر اساس نظر هرتلین، وچلر و پیرسی (۲۰۰۵) شرکای فریب خورده ممکن است چندین رفتار زیر را در طول مدتی که درگیر خیانت زناشویی هستند از خود بروز دهند: تغییر ظاهر، تجربه مشکل مالی، تغییر عادت کاری، کاهش صمیمیت، رازدار شدن، خرید یک چیز جدید. تلفن مخفیانه، داشتن پیام‌های مشکوک زیاد، تماس‌های تلفنی در اواخر شب یا نیمه‌شب، اجتناب

¹¹-Extraversion

¹²-Open-minded

¹³-Conciliation

¹⁴ Conscienction

¹⁵ Walton1

¹⁶ Rokach & Philibert-Lignières

¹⁷ Pichon et al

¹⁸ Blow & Hartnett

¹⁹ Bergner & Bridges

از پاسخ دادن به تماس‌های عجیب و غریب در صورت نزدیک بودن شریک زندگی‌اش، حذف مکرر پیام، دروغ گفتن در مورد چیزهای مهم یا هدایا و داشتن دلایل زیادی برای حذف وعده‌های غذایی خانوادگی (واولز^{۲۰}، ۲۰۲۱). لیژمن و همکاران^{۲۱} (۲۰۲۱) خیانت زناشویی را به عنوان خیانت به این تعهد ضمنی یا اعلام شده در مورد انتخاب صمیمانه بیان کردند. با خیانت، صمیمیت عاطفی و/یا جنسی با فردی خارج از رابطه اصلی بدون رضایت شریک دیگر به اشتراک گذاشته می‌شود. با این وجود، هم دانشمندان و هم عموم مردم، برداشتها و تعاریف متفاوتی از خیانت دارند.

نگرش مذهبی

دین به جامعه هویت وسیع تری از گروه‌های آنها و ارزش‌ها و هنجارهای نظام اعتقادی خاص ارائه می‌دهد. ارزشی که جامعه برای دین قائل است برای بررسی نگرش‌های دینی مورد توجه است. هدف از شناخت نگرش‌های دینی، بررسی آن از منظر اجتماعی، روان‌شناختی و دینی است. این مفهوم به عنوان ساختار/چارچوبی پدیدار شد که فرآیند مربوط به حفظ و شکل‌دهی باورها، ادراک و رفتارهای مذهبی را در نظر می‌گیرد (بلزن و جاکوب^{۲۲}، ۲۰۱۰؛ دال، ۲۰۲۲). مقیاس نگرش مذهبی (راس و اونای^{۲۳}، ۲۰۰۰) با هدف ارزیابی نگرش‌های مذهبی افراد از نظر سازه‌های عاطفی، رفتاری و شناختی انجام می‌شود. دیدگاه‌ها و نظریه‌های روان‌شناختی اجتماعی در مورد دین را مورد توجه قرار می‌دهد. نگرش مذهبی معیاری است که فرد را در ارزیابی سطح نگرش مذهبی خود از ابعاد عاطفی، رفتاری و شناختی تسهیل می‌کند. باورها و رفتارهای دینی ریشه در زندگی افراد و انتظاراتی که از خداوند دارد را می‌سجد. نگرش مذهبی فرض می‌کند که برای دیندار بودن یک فرد باید به خدا اعتقاد کامل داشته باشد، به وظایف دینی پایبند باشد و به آن عمل کند و اعتقاد داشته باشد که خداوند به این ترتیب پاداش خواهد داد. در مقابل، جهل به وظایف دینی منجر به مجازات می‌شود یا از خداوند طلب بخشش می‌کند. بر این اساس می‌توان نگرش مذهبی را بدین شکل تعریف نمود از این گذر نگرش مذهبی به آن بخش از دیدگاه کلی هر انسان اشاره دارد که به علت وقایع هستی، مساله تقدیر و سرنوشت محدود اختیار آدمی، نقش امکانات مادی در احساس خوشبختی، نیکی و بدی و نظایر آن مربوط می‌گردد (بهمنی و همکاران، ۱۳۸۳).

صفات شخصیت

شخصیت از کلمه لاتین «persona» به معنای ماسک گرفته شده است. این ماسک توسط بازیگران یونانی برای بازی روی صحنه استفاده می‌شود. از نظر رایکمن^{۲۴} (۲۰۰۴) شخصیت را می‌توان به عنوان مجموعه‌ای پویا و سازمان یافته از ویژگی‌های یک فرد تعریف کرد که به طور منحصر به فردی بر شناخت‌ها، انگیزه‌ها و رفتارهای او در موقعیت‌های مختلف تأثیر می‌گذارد. هوگ^{۲۵} (۱۹۹۲) شخصیت را به عنوان روش‌های فردی برای تعامل با یکدیگر یا نقشی که توسط یک فرد در جامعه مرتبط و اجرا می‌شود، تعریف می‌کند. شخصیت یک ویژگی سازمانی، خلق و خو، هوش، شکل بدنی باثبات است و سازگاری منحصر به فرد با محیط را تعریف می‌کند. شخصیت همچنین به شکل‌گیری روانی یک فرد به عنوان یک کل اشاره دارد. سالگادو^{۲۶} (۱۹۹۷) نیز شخصیت را به عنوان الگوی رفتار فردی تعریف می‌کند که در زندگی روزمره تجلی و سپس تمرین می‌شود. شخصیت سازمانی است که تغییراتی را در رفتار و سیستم‌های روانی افراد ایجاد می‌کند که رفتارها و افکار خاص آنها را تعیین می‌کند.

²⁰ Vowels et al

²¹ Lisman et al

²² Belzen, Jacob

²³ RAS & Onay

²⁴ Ryckman

²⁵ Hough

²⁶ Salgado

مانند کوشا بودن، صبور بودن و غیره. هانس آیزنک (۱۹۸۱) شخصیت را به عنوان یک سازمان شخصیت، خلق و خو و عقل، شکل بدنی نسبتاً پایدار و سازگاری منحصر به فرد با محیط تعریف می کند. میتوان گفت که شخصیت به عنوان الگوی کلی یک فرد که شامل جنبه های مختلفی از جمله تفکر، احساس، رفتار و محیط است، تعریف میشود. از سوی دیگر پنج صفت بزرگ شخصیت به کل سیستم عصبی اشاره دارد که به عنوان یک فرستنده و گیرنده عمل می کند و به طور دائم به سازگاری و توصیف رفتار می انجامد. گلدبرگ (۱۹۹۳) از طریق مطالعات تجربی پنج بعد را برای ویژگی های شخصیتی معرفی کرده است که مدل های توصیفی شخصیت هستند که عبارت است از گشودگی به تجربه، برونگرایی، وظیفه شناسی، روان رنجوری، و توافق پذیری (تابلور و همکاران، ۲۰۱۴).

رضایت مندی زناشویی

رضایت زناشویی اغلب به عنوان نگرش یک فرد نسبت به رابطه زناشویی خود تعریف می شود (نونز و همکاران، ۲۰۲۲). رضایت زناشویی یک حوزه مهم برای محققین و زوجین است. برای محققان، درک عملکرد روابطی که به رضایت بیشتر کمک می کند، یک هدف ارزشمند باقی مانده است. شناسایی عوامل مؤثر در رضایت به زوج های متاهل و کسانی که در مشاوره زناشویی و آموزش و غنی سازی ازدواج هستند، این امکان را می دهد تا از راهبردهایی استفاده کنند که ممکن است به ازدواج رضایت بخش تر کمک کند، و همچنین از رفتارهای دیگری که ممکن است به کاهش رضایت زناشویی کمک کند، اجتناب کنند. تحقیقات نشان می دهد که زوج ها درجات متفاوتی از رضایت زناشویی را در طول مدت رابطه خود تجربه می کنند، اگرچه دیدگاه های رقابتی در مورد چگونگی وقوع دقیقاً وجود دارد. یک دیدگاه حاکی از کاهش کلی در رضایت زناشویی در طول زمان است (بولد و ولف ۲۷، ۱۹۶۰). دیدگاه دیگر کاهش رضایت زناشویی را در مراحل اولیه با افزایش تدریجی در مراحل بعدی پیشنهاد می کند (رولینز و فلدمن ۱۹۷۰). برخی دیگر نشان می دهند که هیچ تغییر قابل توجهی در رضایت زناشویی وجود ندارد (بوسارد و بول، ۱۹۵۵). کودکان ممکن است نقش مهمی در رضایت زناشویی داشته باشند. به طور خاص، اینکه آیا کودکان برنامه ریزی شده باشند، وجود استرس والدین و رفتارهای همراه با والدین ممکن است بر رضایت زناشویی تأثیر بگذارد. محققان توافق دارند که مهارت های ارتباطی تأثیر عمده ای بر رضایت زوجین باقی می ماند. زوج هایی که درگیر حفظ روابط معمولی هستند (مانند ارائه مشاوره و مدیریت تعارض) احساس شادی، رضایت بیشتر و تعهد بیشتری نسبت به رابطه خود دارند (کامیسکا و همکاران ۲۸، ۲۰۱۹). علاوه بر این، نحوه انتخاب زوج ها برای مدیریت تعارض در رابطه با ادراک افراد از رضایت در رابطه مرتبط است. یک مجموعه از تحقیقات نشان می دهد که تعارض مکرر در روابط با رضایت رابطه ای کمتر مطابقت دارد، و تحقیقات دیگر نشان می دهد که شدت تعارض رضایت زناشویی را پیش بینی می کند. دیدگاه دیگر نشان می دهد که مدیریت موثر تعارض در یک رابطه می تواند به افزایش رضایت درک شده در یک رابطه کمک کند. استراتژی های ارتباطی مانند نادیده گرفتن یا اجتناب از تعارض گاهی اوقات می تواند رضایت بیشتری را در روابط خود به ارمغان بیاورد، اما الگوهای تقاضا و کناره گیری می توانند به کاهش رضایت زناشویی کمک کنند و آن زوج هایی که در ازدواج های کم درآمد هستند نیز رضایت زناشویی کمتری را تجربه می کنند (کینگ ۲۹، ۲۰۱۶).

²⁷ Blood and Wolfe

²⁸ Camisasca

²⁹ KING

روش شناسی پژوهش

این تحقیق از نوع طرح‌های پژوهشی کاربردی است و روش پژوهش، توصیفی از نوع علی مقایسه‌ای است. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه زوج‌های مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهرستان اصفهان بودند. افراد نمونه در این پژوهش شامل ۱۲۰ زوج (جمعاً ۲۴۰ نفر) از مراجعین مراکز مشاوره و روان درمانی شهرستان اصفهان بودند که به طور تصادفی ساده از میان ۳۲ مرکز مشاوره در این شهرستان انتخاب شدند. ابزارهایی که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت شامل سه پرسشنامه صفات شخصیت پنج عاملی نئو (NEO)، رضایت زناشویی انریچ و نگرش مذهبی بودند که همه پرسشنامه ها در تحقیقات قبلی مورد استفاده قرار گرفته و روایی و پایایی آن مورد تایید می باشد. پایایی و اعتبار پرسشنامه ۲۴۰ سوالی نئو ۰/۸۷، پرسشنامه ۱۱۵ سوالی رضایت زناشویی انریچ ۰/۹۲ و پرسشنامه نگرش مذهبی ۲۶ عبارت و سوال گلاک و استارک (۱۹۶۵) که براساس مدلی از سراج زاده (۱۳۷۷)، با اسلام انطباق یافته است ۰/۸۹ محاسبه شد.

یافته‌های تحقیق

آمار توصیفی

نمونه مورد مطالعه بر حسب جنسیت در دو گروه مردان و زنان قرار گرفته‌اند که تعداد آنها در دو گروه با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت ۶۰ نفر بود. دامنه‌ی سنی نمونه مورد مطالعه ۲۴ الی ۳۹ سال با میانگین ۳۰/۶۸ سال و انحراف استاندارد ۵/۴۰ است. این دامنه‌ی سنی به سه طبقه‌ی سنی ۲۴ الی ۲۹ سال (۵۶/۷)، ۳۰ الی ۳۵ سال (۱۲/۵) و ۳۶ الی ۴۰ سال (۳۰/۸) تقسیم شده و افراد در یکی از این سه طبقه جای گرفته‌اند. افراد نمونه بر حسب تحصیلات در یکی از سه گروه دیپلم (۴۱/۷)، فوق دیپلم (۲۶/۷)، و لیسانس (۳۱/۷) قرار گرفته اند.

آمار استنباطی

بررسی اثر متغیرهای جمعیت شناختی

با توجه به آنکه پیشینه پژوهشی در برخی از موارد گزارش شده نشان از تاثیر اثر متغیرهایی همچون سن، جنسیت، تحصیلات در متغیرهای مورد بررسی این پژوهش همچون رضایت زناشویی، نگرش مذهبی و ویژگی های شخصیت دارد بنابراین جهت بررسی و کنترل اثر این متغیرها ابتدا به بررسی میزان همبستگی متغیرهای ذکر شده با یک دیگر در جدول ۴-۵ پرداخته شد و پس از آن به بررسی میزان تفاوت متغیرهای جمعیت شناختی در گروه های مورد مطالعه پرداخته شد و نتایج در جدول ۴-۶ آورده شد.

جدول (۴-۵) بررسی ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای جمعیت شناختی و متغیرهای مورد بررسی در پژوهش

متغیرهای پژوهش		تحصیلات	سن	جنسیت
ویژگی های شخصیتی	نوروز گرایی	همبستگی	۰/۰۹	۰/۰۵
		معناداری	۰/۸۸	۰/۰۴
	برون گرایی	همبستگی	-۰/۲۳	-۰/۱۹
		معناداری	۰/۰۱	۰/۰۳
تجربه پذیری		همبستگی	-۰/۰۵	۰/۰۵
		معناداری	۰/۴	۰/۴۳
	توافق پذیری	همبستگی	۰/۰۵	۰/۰۸

معناداری	۰/۴	۰/۵۸	۰/۱۶
همبستگی	۰/۰۶	۰/۱۹	-۰/۱۱
معناداری	۰/۳۵	۰/۰۲	۰/۰۹
همبستگی	۰/۱۸	۰/۱۱	-۰/۰۳
معناداری	۰/۰۱	۰/۰۸	۰/۵۶
همبستگی	۰/۲	۰/۱۱	۰/۱
معناداری	۰/۰۱	۰/۰۸	۰/۱

وظیفه شناسی

نگرش مذهبی

رضایت زناشویی

همانطور که در جدول بالا مشاهده می کنید بین متغیر جمعیت شناختی تحصیلات با نگرش مذهبی و رضایت زناشویی به ترتیب به میزان ۰/۱۸ و ۰/۲ در سطح $p < 0/01$ رابطه مثبت وجود دارد. از سویی بین متغیر جمعیت شناختی تحصیلات با ویژگی شخصیتی برون گرایی به میزان ۰/۲۳ رابطه منفی وجود دارد همچنین بین ویژگی های شخصیتی روانزندگی و برون گرایی با متغیر جنسیت به میزان ۰/۱۲ و ۰/۱۹ در سطح $p < 0/05$ رابطه منفی وجود دارد. بین دو گروه از لحاظ متغیرهای جمعیت شناختی تحصیلات و جنسیت تفاوتی وجود ندارد اما سن در گروه های مورد بررسی در سطح $p < 0/05$ دارای تفاوت معنا دار می باشد.

آزمون فرضیه ها پژوهش

آزمون فرضیه اول

بین میزان نگرش مذهبی افراد دارای سابقه خیانت زناشویی و بدون سابقه خیانت تفاوت وجود دارد. برای بررسی فرضیه ی اول مبنی بر وجود تفاوت نگرش مذهبی و ابعاد اعتقادات، تجارب دینی، پیامدهای دینی و آداب دینی بین دو گروه با سابقه ی خیانت و بدون سابقه ی خیانت به همسر با توجه به وجود رابطه معنادار بین تحصیلات و میزان نگرش مذهبی از t استودنت و تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد و نتایج بدست آمده از آزمون فرض اول در جداول ۴-۹ و ۴-۱۰ آورده شد.

جدول (۴-۹) تفاوت میانگین نگرش مذهبی در دو گروه با سابقه خیانت و بدون سابقه

مقیاس ها	با سابقه ی خیانت		بدون سابقه خیانت			Sig.
	M	SD	M	SD	df	
نگرش مذهبی	۴۳/۳۳	۱۲/۸۵	۶۴/۶۵	۸/۶۰	۲۰۷/۸۴	۰/۰۱

همانطور که یافته های جدول بالا نشان می دهد نگرش مذهبی در دو گروه با سابقه خیانت و بدون آن در سطح $p < 0/01$ دارای تفاوت معنادار می باشد.

بررسی تاثیر گزاری نگرش مذهبی، صفات شخصیت و رضایت مندی زناشویی در خانواده‌های با و بدون سابقه‌ی خیانت در شهرستان اصفهان

جدول (۴-۱۰) نتایج تحلیل واریانس چند متغیره ابعاد نگرش مذهبی در دو گروه با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت

متغیرهای پژوهش	تعداد (n)	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	آماره (f)	سطح معناداری	توان آماری
اعتقادات	۲۴۰	۱	۶۶۴۱/۴۶	۶۶۴۱/۴۶	۸۱/۴۷	۰/۰۰۱	۰/۹۷
تجربه	۲۴۰	۱	۱۸۰۱/۰۵	۱۸۰۱/۰۵	۵۵/۷۴	۰/۰۰۱	۰/۹۷
پیامد	۲۴۰	۱	۱۴۰/۸۶	۱۴۰/۸۶	۱۳/۴۶	۰/۰۰۱	۰/۹۵
آداب	۲۴۰	۱	۵۵۸/۰۹	۵۵۸/۰۹	۶۷/۲۷	۰/۰۰۱	۰/۹۸

گروه

همانطور که یافته‌های جدول ۴-۱۰ نشان می‌دهد نگرش مذهبی در زیر مقیاس‌های اعتقادات، تجربه، پیامد، آداب در دو گروه افراد با سابقه خیانت به همسر و بدون سابقه خیانت دارای تفاوت معنادار در سطح $p < 0/01$ می‌باشد. بنابراین فرض اول پژوهش مبنی بر وجود تفاوت در میزان نگرش زوجین دارای سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت تایید و فرض صفر رد می‌گردد.

آزمون فرضیه‌ی دوم

بین صفات شخصیت افراد با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت زناشویی تفاوت وجود دارد. برای آزمون فرض دوم مبنی بر وجود تفاوت بین صفات شخصیت افراد با سابقه خیانت زناشویی و بدون آن از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد و نتایج در جدول ۴-۱۱ آورده شد.

جدول (۴-۱۱) تحلیل واریانس چند متغیره صفات شخصیت بین دو گروه با سابقه و بدون سابقه خیانت زناشویی

متغیرهای پژوهش	تعداد (n)	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	آماره (f)	سطح معناداری	توان آماری
روان نژندی	۲۴۰	۱	۴۲۱۴/۳۵	۴۲۱۴/۳۵	۲۱۱/۰۶	۰/۰۰۱	۰/۹۸
برون گرایی	۲۴۰	۱	۱۹۶۳	۱۹۶۳	۱۰۹/۷۱	۰/۰۰۱	۰/۹۸
تجربه پذیری	۲۴۰	۱	۱۲۵۱/۳۱	۱۲۵۱/۳۱	۵۹/۰۲	۰/۰۰۱	۰/۹۷
توافق پذیری	۲۴۰	۱	۶۴/۳۶	۶۴/۳۶	۱/۷۵	۰/۱۸	۰/۲۶
وظیفه شناسی	۲۴۰	۱	۲۹۵۷/۳۷	۲۹۵۷/۳۷	۱۸۳	۰/۰۰۱	۰/۹۸

گروه

براساس یافته‌های گزارش شده در جدول ۴-۱۱ بین صفات شخصیتی روان رنجوری، برونگرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی افراد با سابقه خیانت زناشویی و بدون سابقه در سطح $p < 0/01$ تفاوت وجود دارد بنابراین فرض دوم پژوهش مبنی بر وجود تفاوت بین ویژگی‌های شخصیتی زوجین با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت زناشویی تایید می‌گردد.

آزمون فرضیه‌ی سوم

بین میزان رضایت زناشویی زوجین با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت زناشویی تفاوت وجود دارد.

برای بررسی فرضیه‌ی سوم مبنی بر وجود تفاوت رضایت زناشویی و ابعاد جاذبه، تفاهم، طرز تلقی و سرمایه گذاری بین دو گروه با سابقه‌ی خیانت و بدون سابقه‌ی خیانت از روش t استودنت و تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد و نتایج در جداول ۴-۱۲ و ۴-۱۳ آورده شد.

جدول (۴-۱۲) تفاوت میانگین رضایت زناشویی در دو گروه با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت

مقیاس‌ها	با سابقه‌ی خیانت		بدون سابقه خیانت			
	M	SD	M	SD	df	t
رضایت زناشویی	۹۲/۶۰	۱۵/۹۳	۱۳۶/۷۰	۱۳/۰۴	۲۳۸	-۲۳/۴۶
Sig.						۰/۰۱

همانطور که یافته‌های جدول ۴-۱۲ نشان می‌دهد رضایت زناشویی در بین دو گروه افراد با سابقه خیانت و بدون آن در سطح $p > ۰/۰۱$ دارای تفاوت معنادار می‌باشد.

جدول (۴-۱۳) نتایج تحلیل واریانس چند متغیره ابعاد رضایت زناشویی افراد در دو گروه با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت

متغیرهای پژوهش	تعداد (n)	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	آماره (f)	سطح معناداری	توان آماری
رضایت زناشویی کل	۲۴۰	۱	۱۰۹۷۴۳/۶۹	۱۰۹۷۴۳/۶۹	۵۳۸/۷۵	۰/۰۰۱	۰/۹۸
جاذبه	۲۴۰	۱	۹۳۴۹/۷۶	۹۳۴۹/۷۶	۲۵۸/۵۳	۰/۰۰۱	۰/۹۷
تفاهم	۲۴۰	۱	۲۳۶۶۷/۰۵	۲۳۶۶۷/۰۵	۵۴۴/۸۷	۰/۰۰۱	۰/۹۸
طرز تلقی	۲۴۰	۱	۲۶/۴۷	۲۶/۴۷	۰/۶۹	۰/۴	۰/۱۳
سرمایه گذاری	۲۴۰	۱	۷۵۹۷/۲۹	۷۵۹۷/۲۹	۱۶۲/۴۴	۰/۰۰۱	۰/۹۸

همانطور که در جدول ۴-۱۳ یافته‌ها نشان می‌دهد بین میزان زیر مقیاس‌های جاذبه، تفاهم و سرمایه گذاری بین دو گروه افراد با سابقه‌ی خیانت و بدون سابقه‌ی خیانت تفاوت معنادار در سطح $p < ۰/۰۱$ وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم مبنی بر وجود تفاوت بین میزان رضایت زناشویی در دو گروه افراد دارای خیانت زناشویی و بدون آن تایید و فرضیه صفر رد می‌شود.

آزمون فرضیات فرعی

آزمون فرضیه فرعی یک

فرض فرعی یک بیان می‌دارد که بین میزان رضایت زناشویی با میزان نگرش مذهبی زوجین با سابقه خیانت و بدون سابقه خیانت رابطه وجود دارد. برای آزمون فرض فوق از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و نتایج در جدول ۴-۱۴ آورده شد.

بررسی تاثیر گزاری نگرش مذهبی، صفات شخصیت و رضایت‌مندی زناشویی در خانواده‌های با و بدون سابقه‌ی خیانت در شهرستان اصفهان

جدول (۴-۱۴) بررسی رابطه بین میزان رضایت زناشویی و نگرش مذهبی در زوجین دارای سابقه خیانت و بدون آن

متغیرهای پژوهش	نگرش مذهبی	اعتقادات	تجارب	پیامد	آداب
رضایت زناشویی	همبستگی	۰/۶۲	۰/۴۹	۰/۳۴	۰/۴۸
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱
جاذبه	همبستگی	۰/۵۸	۰/۴۹	۰/۲۶	۰/۴۴
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱
تفاهم	همبستگی	۰/۵۳	۰/۳۹	۰/۳۴	۰/۳۸
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱
طرز تلقی	همبستگی	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۰۵	-۰/۱۲
	معناداری	۰/۵۶	۰/۹۵	۰/۳۹	۰/۴۵
سرمایه گذاری	همبستگی	۰/۵۶	۰/۴۵	۰/۳۱	۰/۱۱
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱

همانطور که در یافته های جدول ۴-۱۴ نشان می دهد بین رضایت زناشویی با نگرش مذهبی کل رابطه مثبت ۰/۶۲ در سطح ۰/۰۱ وجود دارد و در زیر مقیاس های رضایت زناشویی نیز ابعاد جاذبه، تفاهم و سرمایه گذاری با زیر مقیاس های اعتقادات، تجرب، پیامد و آداب رابطه مثبت در سطح معناداری ۰/۰۱ وجود دارد.

آزمون فرض فرعی دوم

فرض فرعی دوم بیان می دارد که بین میزان رضایت زناشویی با ویژگی های شخصیتی زوجین دارای سابقه خیانت همسر و بدون سابقه رابطه وجود دارد. نتایج آزمون و بررسی این فرض در جدول ۴-۱۵ آورده شده است.

جدول (۴-۱۵) بررسی میزان رابطه ویژگی های شخصیت و رضایت زناشویی در زوجین دارای سابقه خیانت و بدون سابقه

متغیرهای پژوهش	روان رنجوری	برون گرایی	تجربه پذیری	همساز بودن	وظیفه شناسی
رضایت	همبستگی	-۰/۵۳	۰/۵۲	۰/۴۵	۰/۰۲
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱
جاذبه	همبستگی	-۰/۳۹	۰/۵	۰/۵	۰/۴۸
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱
تفاهم	همبستگی	-۰/۵۸	۰/۵	۰/۳۵	۰/۰۲
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۷۴
طرز تلقی	همبستگی	-۰/۰۹	۰/۰۴	۰/۰۸	۰/۰۶
	معناداری	۰/۱۴	۰/۵۴	۰/۲	۰/۲۹
سرمایه گذاری	همبستگی	-۰/۳۴	۰/۳۴	۰/۳۱	۰/۰۸
	معناداری	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۱

همانطور که جدول ۴-۱۵ نشان می دهد رضایت زناشویی با ویژگی های شخصیتی زوجین در بعد روان رنجوری به مقدار ۰/۵۳ در سطح ۰/۰۱ دارای رابطه منفی است و در ابعاد برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی دارای رابطه مثبت ۰/۵۲، ۰/۴۵ و ۰/۶۳ در سطح ۰/۰۱ می باشد. همچنین ابعاد مقیاس رضایت زناشویی همچون جاذبه، تفاهم و سرمایه گذاری با ویژگی های شخصیتی روان رنجوری رابطه معکوس و با ابعاد برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی رابطه مثبت در سطح معناداری ۰/۰۱ دارد.

آزمون فرضیه فرعی سوم

فرض فرعی سوم بیان می دارد که ویژگی های شخصیت و نگرش مذهبی می تواند میزان رضایت زناشویی افراد را پیش بینی کند. نتایج بررسی فرض فرعی سوم در جدول ۴-۱۶ آورده شده است.

جدول (۴-۱۶) ضریب همبستگی و مجذور ضریب همبستگی رضایت زناشویی براساس صفات شخصیت و نگرش مذهبی

مدل	r	r ²	Adjusted R square	f	sig
۱	۰/۶۳	۰/۴	۰/۴	۱۶۳/۷۶	a.۰/۰۰۱
۲	۰/۷۴	۰/۵۵	۰/۵۵	۱۴۸/۵۲	b.۰/۰۰۱
۳	۰/۷۸	۰/۶۱	۰/۶۱	۱۲۵/۶۹	c.۰/۰۰۱
۴	۰/۷۹	۰/۶۲	۰/۶۲	۹۸/۳۸	d.۰/۰۰۱
۵	۰/۷۹	۰/۶۳	۰/۶۲	۸۲/۱۶	e.۰/۰۰۱

a. پیش بین وظیفه شناسی، b. پیش بین وظیفه شناسی و نگرش مذهبی، c. پیش بین وظیفه شناسی، نگرش مذهبی و برونگرایی، d. پیش بین وظیفه شناسی، نگرش مذهبی، برونگرایی و روان رنجوری. e. پیش بین وظیفه شناسی، نگرش مذهبی، برونگرایی، روان رنجوری و تجربه پذیری

براساس نتایج جدول ۴-۱۶ وظیفه شناسی به تنهایی به میزان ۰/۴ رضایت زناشویی را می تواند تبیین کند و پس از آن وظیفه شناسی همراه با نگرش مذهبی بالاترین میزان رضایت زناشویی به اندازه ۰/۵۵ را تبیین می کند و همراه با برونگرایی، روان رنجوری، و تجربه پذیری تا میزان ۰/۶۳ را تبیین می کند.

جدول (۴-۱۷) نتایج رگرسیون چندگانه پیش بینی رضایت زناشویی براساس نگرش مذهبی و صفات شخصیت

sig	t	Standardized Coefficients	Unstandardized Coefficients		model
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۱	۸/۱۵		۵/۵۶	۴۵/۴۲	C onstand
	۱۲/۷۹	۰/۶۳	۰/۲۴	۳/۰۸	وظیفه شناسی
۰/۰۰۱	۴/۷۹		۵/۳۲	۲۵/۴۹	Constand
	۹/۴۵	۰/۴۵	۰/۲۳	۲/۱۹	وظیفه شناسی
	۸/۹	۰/۴۲	۰/۰۸	۰/۷۴	نگرش مذهبی
۰/۰۰۱	۷/۵۶		۱۲/۳۸	۹۳/۶	Constand
	۹/۳۴	۰/۴۲	۰/۲۱	۲/۰۳	وظیفه شناسی
	۶/۸۴	۰/۳۲	۰/۰۸	۰/۵۶	نگرش مذهبی

بررسی تاثیر گزاری نگرش مذهبی، صفات شخصیت و رضایت‌مندی زناشویی در خانواده‌های با و بدون سابقه‌ی خیانت در شهرستان اصفهان

برون گرایی	۱/۳۷	۰/۲۲	۰/۲۷	۶
Constand	۸۳/۸۱	۱۲/۷۸		۶/۵۵
وظیفه شناسی	۱/۷۶	۰/۲۳	۰/۳۶	۷/۴۲
نگرش مذهبی	۰/۵۱	۰/۰۸	۰/۳	۶/۱۹
برون گرایی	۱/۳۱	۰/۲۲	۰/۲۵	۵/۷۸
روان رنجوری	۰/۵۵	۰/۲۱	۰/۱۳	۲/۶۳
Constand	۹۸/۷۹	۱۳/۸۱		۷/۱۵
وظیفه شناسی	۱/۵۸	۰/۲۴	۰/۳۲	۶/۴۶
نگرش مذهبی	۰/۴۸	۰/۰۸	۰/۲۷	۵/۷۷
برون گرایی	۱/۲۲	۰/۲۲	۰/۲۴	۵/۴۳
روان رنجوری	۰/۵۷	۰/۲	۰/۱۳	۲/۷۴
تجربه پذیری	۰/۶۱	۰/۲۳	۰/۱۱	۲/۶۶

براساس یافته‌های جدول ۴-۱۷ بهترین پیش بینی کننده رضایت زناشویی وظیفه شناسی و پس از آن نگرش مذهبی، برون گرایی، روان رنجوری و تجربه پذیری می باشد. بنابراین فرضیه شش مبنی بر پیش بینی رضایت زناشویی براساس صفات شخصیت و نگرش مذهبی در سطح ۰/۰۰۱ تایید و فرضیه صفر رد می شود.

بحث و نتیجه گیری

همانطور که پیش از این مطرح گردید خانواده و حفظ ارکان آن به عنوان یک واحد اجتماعی برای جوامع و افراد بسیار مهم و حائز اهمیت می باشد چرا که خانواده بهترین کانون و تنها بستر امن رشد، تکامل، التیام، و تغییر و تحول برای افراد شناخته گردیده است. خانواده در واقع کارخانه انسان سازی است که مواد خام زیستی آدمی را در محیطی اجتماعی با تبادلات مناسب و به هنگام به فرآورده‌های عالی انسان مبدل می سازد. پس کوشیدن در حفظ حریم و کرامت چارچوب خانواده بی شک جزو یکی از با اهمیت ترین راه های ثبات و حفظ سلامت جوامع می باشد. متأسفانه با پیشرفت و تغییر سبک زندگی در جوامع امروزی و باطبع عدم بینش و نا آگاهی افراد در چگونگی همراهی خود و خانواده شان با این سبک و رویه جدید زندگی معضلاتی همچون برقراری روابط خارج از چارچوب ازدواج یکی از رهاوردهای جدید مدرن شدن جوامعی شد که تا قبل از این برقراری رابطه عاطفی را تنها در چارچوب سنت و عرف مجاز بر می شمرد. همگام با موج جدید و سیر روز افزون گسترش روابط خارج از چارچوب خانواده چه به دلیل پر کردن تنهایی وجودی انسان ها و چه به دلیل حس پیوند جویی، خیانت واژه منحوسی که پیش از این برای افراد به کار بردن آن نیز لرزه بر تن می افکند امروزه به مشکلی حاد و اساسی تبدیل گردیده و کانون امن خانواده را با تهدید فروپاشی مواجه گردانده است. بدین گونه که آرامش و آسایش را از زوجین سلب گردانده، به دامنه تعارضات ایشان افزوده، و پایه بی اعتمادی، ناراضیتی از خود و ارتباطات زناشویی شده و منجر به بروز مشکلات روحی و روانی افراد درگیر در این موضوع گردیده است. در همین راستا پژوهش حاضر با پرداختن به موضوع خیانت در زوجین و بررسی عواملی که می تواند کاهنده یا فزاینده این مبحث باشد. به طرح بحث پرداخت و بررسی میزان تفاوت ویژگی های شخصیت، رضایت زناشویی و نگرش مذهبی در زوجین با سابقه خیانت و بدون سابقه، را موضوع پژوهش خود قرار داد.

نتایج آزمون فرضیه اول که به بررسی تفاوت میزان نگرش های مذهبی در دو گروه افراد با سابقه خیانت و بدون آن پرداخت نشان داد که نگرش مذهبی در دو گروه افراد با سابقه خیانت و بدون آن، هم در نگرش مذهبی کلی و هم در ابعاد آن همچون،

اعتقادات، تجارب، پیامد و آداب دارای تفاوت معنادار است بدین گونه که میانگین نمرات افراد بدون سابقه خیانت در نگرش مذهبی و ابعاد آن بیشتر از میانگین نمرات افراد با سابقه خیانت است. یافته های این پژوهش نتیجه همسو با تحقیقات گذشته در این زمینه است از جمله پژوهش مصلحی و احمدی، (۱۳۹۲)، محمدزاده و نجفی (۱۳۸۹)، صیادپور (۱۳۸۳). در تبیین یافته های پژوهش حاضر می توان گفت تقیدات مذهبی در درجه اول، به بهبود روابط، تقویت و تحکم آن در بین زن و شوهر کمک می کند، وظایف والدینی را تسریع می کند، به والدین کمک می کند تا در زمینه روش های تربیت فرزند با هم توافق داشته باشند. ضمن اینکه روابط مناسبی با فرزندان خود برقرار نمایند، موجب می شود زن و شوهر دیدگاه فلسفی و اهداف مشترکی را در زندگی دنبال کنند. در مرتبه بعدی تقیدات مذهبی به افراد کمک می کنند تا اوقات فراغت آنها در پیش خانواده و به همراه خانواده باشد و برنامه ریزی مناسبی در این زمینه داشته باشند. در درجه سوم نیز، تقیدات مذهبی به افراد کمک می کند تا تفاوت در سلیقه های یکدیگر را بپذیرند و با آن سازگار شوند، روابط مناسبی با اقوام و دوستان داشته باشند و صله رحم را در برنامه زندگی خود جای دهند. علاوه بر آن بتوانند تعارضات بین خود و همسر را به خوبی حل کنند، بالاخره در درجه پنجم، روابط جنسی متقابلاً رضایت بخشی داشته باشند. همچنین براساس نتایج پژوهش ها روشن شد که همانندی زوجین در در پابندی مذهبی بر سطح رضایت زناشویی تأثیرگذار بوده است و نتایج نشان می دهد، یکسان بودن زوجین در اعتقادات مذهبی، ایمان و تقوی از عوامل مؤثر در موفقیت ازدواج ها است،

نتایج آزمون فرضیه دوم که به بررسی تفاوت میزان ویژگی های شخصیتی در افراد با سابقه خیانت زناشویی و بدون سابقه پرداخت نشان داد که افراد در دو گروه از لحاظ میانگین ویژگی های شخصیتی روان رنجوری، برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی با یک دیگر دارای تفاوت معنادار بوده اند بدین گونه که افراد گروه خیانت دیده دارای میانگین بالاتر در بعد روان رنجوری بوده اند و در ابعاد برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی میانگین پایین تری نسبت به گروه افراد بدون سابقه خیانت داشته اند. در پژوهش های گذشته گزارش شده است که ویژگی های شخصیتی همچون روان رنجوری، برون گرایی، تجربه پذیری و وظیفه شناسی در بین گروه های زوجین متعارض و سالم دارای تفاوت معنا دار است و همسو با نتایج بدست آمده در این پژوهش است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۱؛ شاهمرادی و همکاران، ۱۳۹۰؛ سکولوویچ و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین در تبیین نتایج حاصل می توان گفت که با وجدان بودن به جهت التزام اخلاقی زوجین، منعطف بودن به جهت ایجاد توانایی ایجاد توافق و الفت و روان رنجور خویی پایین به جهت ایجاد سلامت روانی و هیجانی مناسب، در کنار توجه به انتظارات و تشابهات در هنگام بروز تعارض به سازگاری زناشویی بیشتر برای زوجین منجر می شود. افراد وظیفه شناس تلاش هدف مند بیشتری انجام می دهند، وجود سطوح بالای وظیفه شناسی باعث می شود فرد وجدان گرایی بیشتری داشته باشد و از نشان دادن رفتارهای خشونت آمیز در روابط زناشویی خود داری و تکانه های خود را مهار کند.

همانطور که نتایج پژوهش ها نشان می دهد ویژگی های شخصیتی با رضایت زناشویی که یکی از عوامل پیشگیری کننده شکل گیری ارتباط در فراسوی چارچوب خانواده است دارای همبستگی است. تحقیقات گذشته نتایج به دست آمده در این پژوهش را تایید میکند (پرتیوی اسما و تورنیپ^{۳۱}، ۲۰۱۹؛ روسوفسکی و همکاران^{۳۲}، ۲۰۱۲). همچنین این پژوهش نشان داد که تجربه پذیری همبستگی منفی با نارضایتی و همبستگی مثبت با رضایت جنسی دارد. این پژوهشگران معتقدند تجربه پذیری باعث می شود زوج ها در حل مشکلات و تعارضاتشان رویکردهای انعطاف پذیرتر و فعال تری را اتخاذ کنند. از نظر آن ها تجربه پذیری به رضایت جنسی بیشتر در زوج ها منجر می شود زیرا باعث می شود زوج ها فرایند اکتشاف جنسی را گسترش دهند. یعنی گرایش به ایجاد تنوع در رابطه جنسی به افزایش رضایت مندی آن ها از روابط جنسی منجر می شود. به علاوه ویژگی

³⁰ Sekulowicz³¹ Pertiwi Isma & Turnip³² Rosowsky et al

تجربه پذیری باعث افزایش توجه به طرف مقابل می‌شود. این درحالی است که یکی از عوامل مهم که افراد خود به عنوان عامل محرک شکل‌گیری ارتباط در خارج از چارچوب خانواده عنوان نموده‌اند، نارضایتی جنسی است. با شرح و توصیف نتایج پژوهش‌های انجام شده که در بالا ذکر آن رفت تا حدی می‌توان از تاثیر ویژگی‌های شخصیتی بر حفظ ارکان خانواده مطلع شد و میزان تفاوت مشاهده شده در ویژگی‌های شخصیتی افراد با سابقه خیانت و بدون آن را تبیین نمود.

نتایج آزمون فرض سوم که به بررسی تفاوت میزان رضایت‌مندی زناشویی بین افراد با سابقه خیانت و بدون آن پرداخت نشان داد که بین میزان رضایت زناشویی در بین دو گروه افراد با سابقه خیانت و بدون آن تفاوت معنادار وجود دارد. و میزان رضایت زناشویی در افراد فاقد سابقه خیانت بیشتر از افراد با سابقه خیانت بوده است. یافته‌های پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های مشابه که بررسی میزان رضایت زناشویی بین زوجین متعارض و غیر متعارض می‌پردازد نشان می‌دهد که رضایت زناشویی در افراد غیر متعارض به مراتب بیشتر و یکی از عوامل پیش‌بینی کننده تداوم بخشی به ادامه زندگی می‌باشد. در پژوهش حاضر نه تنها در میانگین نمره رضایت‌مندی کلی تفاوت معنادار مشاهده شد بلکه در ابعاد، جاذبه، تفاهم و سرمایه‌گذاری افراد دو گروه دارای تفاوت معنادار بودند. در تبیین یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت رضایت زناشویی یک عبارت کلی مشتمل بر ابعاد و زیر عنوان‌های متعدد می‌باشد که ترکیب و در کنار هم قرار دادن این مولفه‌های گوناگون می‌توان رضایتی را که افراد در زندگی جاری خود گزارش می‌کنند توصیف کند. همچنین عواملی هم که بر نارضایتی و تعارض زناشویی تاثیر دارند، بالواقع متنوع و گسترده‌اند و نمی‌توان به موردی خاص و عینی اشاره نمود. به عبارتی بهتر میزان رضایت زناشویی خود هم عامل موثر بر تداوم زندگی و هم عامل کاهش ارتباط زوجین با یکدیگر می‌باشد، چرا که با کاهش احساس رضایت‌مندی زوجین از یک دیگر، به دنبال آن کاهش تفاهم، همدلی و حس مشترک مساعی با یکدیگر گزارش گردیده است و به ایجاد فاصله ارتباطی، کلامی و روانی و موارد مشابه بین زوجین منتج شده است که می‌تواند سوق دهنده‌ی افراد به سمت روابط خارج از چارچوب خانواده‌ها را توجیه پذیر گرداند.

نتایج آزمون فرض فرعی اول که به بررسی ارتباط بین میزان رضایت‌مندی زناشویی و ویژگی‌های شخصیتی افراد با سابقه خیانت و بدون آن پرداخت نشان داد که بین رضایت‌مندی زناشویی و ابعاد آن (جاذبه، تفاهم و سرمایه‌گذاری) با ویژگی‌های شخصیتی روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری و وظیفه‌شناسی ارتباط معناداری وجود دارد. این نتایج، یافته‌های پژوهش‌هایی پیشین را تایید کرده است (بخشایش و باقری، ۱۳۹۹؛ ازگلی و همکاران، ۱۳۹۶؛ احدی، ۱۳۸۷). یافته‌های این پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد که بین رضایت زناشویی و ویژگی‌های شخصیتی همچون برون‌گرایی، تجربه‌پذیری و وظیفه‌شناسی ارتباط معنادار وجود دارد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که بین روان رنجوری و رضایت‌مندی زناشویی رابطه منفی و بین برون‌گرایی، تجربه‌پذیری و وظیفه‌شناسی رابطه مثبت وجود دارد. روان رنجوری در واقع پیش‌بینی کننده قوی رضایت زناشویی پایین است. این یافته با پژوهش‌های متعددی همچون احدی (۱۳۸۷)؛ سلیک و همکاران^{۳۳} (۲۰۲۲)؛ بوتوین و همکاران^{۳۴} (۱۹۹۷)؛ بوچارد و همکاران^{۳۵} (۱۹۹۹)، آلوجا و همکاران^{۳۶} (۲۰۰۰) در این زمینه صورت گرفته، همسو می‌باشد. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت که قسمت اعظم رابطه بین روان رنجور خوبی و رضایت زناشویی مربوط به الگوهای ارتباطی منفی بین همسران است یعنی افراد روان رنجور عواطف منفی بیشتری را به همسران ابراز می‌کنند و از این طریق به شکل گیری الگوهای تعاملی منفی در روابط زناشویی کمک می‌کنند. بنابراین با توجه به آنچه که ذکر شد میزان رضایت زناشویی و ویژگی‌های شخصیت افراد همانطور که نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد می‌تواند یکی از موارد مهم در شکل‌گیری روابط

³³ ÇELİK

³⁴ Botwin et al

³⁵ Bouchard et al

³⁶ Aluja et al

خارج از چارچوب خانواده باشد زیرا که با استناد به نتایج این پژوهش تفاوت معنادار چشمگیری در میزان رضایت زناشویی و ویژگی های شخصیت در دو گروه افراد با سابقه خیانت و بدون آن مشاهده گردید.

همانطور که نتایج آزمون فرض فرعی دوم که بررسی میزان رابطه بین نگرش مذهبی و رضایت زناشویی در افراد با سابقه خیانت و بدون آن پرداخت نشان می دهد بین نگرش مذهبی و رضایت زناشویی افراد با سابقه خیانت به همسر و بدون آن رابطه وجود دارد. نتایج پژوهش های انجام شده در این باره همچون؛ خدایاری و همکاران (۱۳۸۶)، قدرتی و همکاران (۲۰۱۷)، کال و هیتون^{۳۷} (۲۰۰۱)، هانلر و گنچوز^{۳۸} (۲۰۰۵) و اورتینگال و ونستیوگن^{۳۹} (۲۰۰۶)، با یافته های این پژوهش همسویی دارد. کلیه این پژوهش ها به وجود رابطه مثبت بین دینداری و رضایت زناشویی صحه داشته و دینداری و نگرش مذهبی را به عنوان یکی از عوامل موثر بر احساس رضایت از زندگی زناشویی در نظر گرفته اند.

در تبیین یافته های این پژوهش می توان بیان کرد که نگرش مذهبی می تواند روابط، تصمیم گیری، تعهد و ابعاد فرزند پروری زوجین را متاثر گرداند. براساس این نتایج، خانواده درمانگرها می توانند نقش باورهای مذهبی را هم در بروز و هم در حل اختلافات زناشویی، به عنوان عاملی مهم در نظربگیرند. در اصل مذهب راهنمایی هایی کلی در اختیار بشر قرار می دهد که اگر انسان ها بدان ها عمل نمایند منجر به استحکام پیوند زناشویی می گردد. این راهنمایی ها شامل قوانینی در مورد روابط جنسی، نقش های جنسیتی، از خودگذشتگی و حل تعارضات در روابط زناشویی می باشد. یکی از دلایلی که نشان می دهد مذهب می تواند دیدگاه فکری زوجین را تحت تاثیر قرار دهد این است که، احتمال اینکه افراد مذهبی تر ازدواج خود را دارای کیفیتی معنوی ببینند، بیشتر می باشد. بنابراین به نظر می رسد اگر زوجین به طور عمیق به معنوی بودن ازدواج خود اعتقاد داشته باشند، مشاجرات دائم می تواند ترس روانی از دست دادن رابطه با خداوند و احساس گناه را با خود به همراه داشته باشد، از این رو سعی در حفاظت از زندگی مشترک خود دارند. همچنین یافته های دین پژوهشی نشان داد که از میان مؤلفه های دینداری، گرایش و عواطف دینی بیشترین رابطه را با رضایت زناشویی دارد. این یافته بدین معناست که مهم ترین عامل از عوامل دینداری در کسب رضایت زناشویی در بین زوجین، دارا بودن گرایش و عواطف دینی همسان و هماهنگ بین زوجین است که این توافق به سهم خود می تواند هماهنگی عاطفی را یکی از موارد مهم و اساسی در رضایت زناشویی زوجین است، به وجود آورد. عامل دیگری که پس از گرایش عواطف دینی، توانایی پیش بینی رضایت زناشویی را دارد، باور دینی است. باور دینی مشترک و همسان بین زوجین که به باورهای دینی و وجود توافقات شناختی بین زوجین منجر شود، می تواند به رضایت زناشویی بیشتر منتهی گردد. التزام به وظایف دینی و انجام مشترک مناسک مذهبی گوناگون نظیر سوگواری های مذهبی، زیارت مقابر ائمه و امام زاده ها در کشور ما نیز که اکثر خانواده ها دارای فرهنگ دینی هستند یاری رسان است، وجود هر چه بیشتر مشترکات مذهبی، می تواند منجر به رضایت زناشویی بیشتر گردد. لذا یافته های پژوهش حاضر هماهنگ با سیستم خانوادگی موجود در جامعه ایران است. درمانگران می توانند نقش باورهای مذهبی و بعد متعالی رابطه زناشویی را طی فرایند حل اختلافات زناشویی مورد توجه قرار دهند و با بهره گیری از چنین باور و معنویت در افراد و بهبودش از آن به عنوان یک شیوه موثر درمانی در حل اختلافات زناشویی بهره گیرند. آنچه از مرور نتایج اکثر مطالعات بر می آید دینداری و وجود مفاهیم مشترک دینی بین زوجین به عنوان تسهیل کننده، ایجاد کننده تفاهم و حل تعارض ها در روابط درون خانوادگی همانند کاتالیزور عمل می نماید. بنابراین با توجه به نتایج یافته های پژوهش پیشینه مطالعات حاضر همگرایی و نزدیکی دیدگاه اعتقادی و نگرش مذهبی زوجین به یک دیگر می تواند یکی از عوامل موثر در حفظ پایداری و ثبات زندگی مشترک باشد و جزو عوامل بازدارنده نارضایتی و تعارض بین زوجین می باشد. بر مبنای یافته های تحقیق حاضر مبنی بر مرتبط بودن گرایش

³⁷ Call, & Heaton

³⁸ Hunler & Gencoz

³⁹ Orathinkal & Vansteewegen,

بررسی تاثیر گزاری نگرش مذهبی، صفات شخصیت و رضایت‌مندی زناشویی در خانواده‌های با و بدون سابقه‌ی خیانت در شهرستان اصفهان

مذهبی، رضایت زناشویی، سرسختی روانشناختی، ابزار وجود و هیجان خواهی با گرایش به اعتیاد پیشنهاد می‌گردد در برنامه‌های پیشگیرانه از اعتیاد و مصون سازی شخصیتها در مقابل اعتیاد بر طراحی برنامه‌های مبنی بر متغیرهای مذکور تأکید گردد.

نتایج آزمون فرعی سوم مبنی بر بررسی پیش بینی رضایت زناشویی براساس صفات شخصیت و نگرش مذهبی نشان می‌دهد که صفات شخصیت همچون وظیفه‌شناسی، برونگرایی، روان رنجوری و تجربه‌پذیری می‌تواند رضایت زناشویی را پیش بینی کند همچنین نتایج نشان می‌دهد که نگرش مذهبی نیز پیش بینی کننده رضایت زناشویی زوجین با سابقه خیانت و بدون آن می‌باشد. یافته‌های پژوهش حاضر همسو با نتایج پژوهش‌هایی همچون؛ خدایاری و همکاران (۱۳۸۶)، قدرتی و همکاران (۲۰۱۷)، احدی (۱۳۸۷)؛ بوچارد و همکاران (۱۹۹۹)؛ بوتوین و همکاران، (۱۹۹۷)؛ سلیک و همکاران؛ (۲۰۲۲)، آلوجا و همکاران (۲۰۰۷) در این زمینه صورت گرفته، همسو می‌باشد.

همانطور که در تبیین فرضیه‌های قبلی نیز آورده شد. همانطور که پژوهش‌ها گزارش می‌کند وظیفه‌شناسی و نگرش مذهبی جزو دو مولفه مهم پیش بینی کننده رضایت زناشویی می‌باشند که به عبارتی می‌تواند دوام زندگی زناشویی را نیز بهبود بخشد. از این رو روانشناسان و متخصصانی که در این حیطه به فعالیت می‌پردازند می‌توانند با تقویت وظیفه‌شناسی و همسان سازی نگرش مذهبی با ارائه تکنیک‌ها و تکالیف مشترک به منجر به ارتقا روابط زوجین و به دنبال آن ایجاد خشنودی در ایشان شد.

باورهای معنوی هدف زندگی را برای فرد روشن می‌کنند و مایه تسلی در شرایط دردناک و تهدید کننده هستند. آنها باعث می‌شوند فرد رویدادهای غیر منتظره را به عنوان رویدادهایی کمتر تهدید کننده ارزیابی کند و قادر باشد رویدادهایی غیر قابل تغییر را بپذیرد، از این دیدگاه فرد زمانی که با نیروی بزرگتری در ارتباط است و اهداف و ارزش‌های والاتری دارد، دارای عملکرد بهتری است و در شرایط دشوار زندگی زناشویی با اتکا به باور و نگرش مذهبی به آرامش یا پذیرش موقعیت کنونی خود یاری رساند. همچنین افرادی دارای خصیصه وظیفه‌شناسی بالاتری می‌باشند با تعهد و تلاش مستمری که برای بهبود شرایط زندگی خود و همسرشان صرف می‌کنند خشنودی بیشتری را در زندگی مشترک به همراه می‌آورند. افراد برونگرا نیز با به کار بستن روش‌های نوین ارتباط و شروع گفتگو موجب تسهیل رابطه بین زوجین می‌گردند و در هنگام بروز تعارض به احتمال بیشتر با استفاده از شیوه‌های گفت و شنود به حل مشکل احتمالی با همسرانشان یاری می‌رسانند.

و در آخر می‌توان گفت که داشتن ایمان، تحمل افراد را در برابر سختی‌ها افزایش داده و آنها را برای غلبه بر چالش‌ها و تغییرات در زندگی یاری می‌دهد. همچنین ارتباطات فرا معنوی (یعنی به قدرت بزرگتر ایمان داشتن) به عنوان عوامل حمایتی فردی در جهت ایجاد و تسهیل تاب‌آوری یاد شده است و اعتقادات مذهبی به عنوان تکیه‌گاه و پشتیبان برای سازگاری بیشتر فرد، عمل می‌کند. معنویت، عامل کلیدی برای پرورش تاب‌آوری دانسته شده است. در مطالعات مختلف نشان داده شده است که معنویت به افراد کمک می‌کند که هیجانات منفی خود را کاهش داده و از تنش و اضطراب خود بکاهند و بهتر بتوانند مشکلات زندگی‌شان را مدیریت کنند و بتوانند از راهبردهای مناسبی در جهت کاهش استرس و افسردگی‌شان استفاده نمایند و در عین حال سلامت روانشان را حفظ نمایند، زیرا وجود افسردگی، تنش و اضطراب به عنوان یک عامل خطرزا می‌تواند زمینه بروز مشکلات متعدد بهداشت و روان را فراهم کند. از این رو می‌توان از ارتباط بین نگرش مذهبی و ویژگی‌های شخصیت افراد، جهت تحکیم روابط زناشویی سود جست و از سویی با کاستن از عوامل آسیب‌زا در زندگی مشترک و کاهش استرسها و تنش‌هایی که منجر به افزایش روان رنجوری افراد می‌گردد با تکیه بر نگرش‌ها و باورهای مذهبی، می‌توان در جهت ثبات، آرامش و تشریک مساعی زوجین قدم برداشت. به عبارتی با گسترش مناسبات مذهبی، ایجاد الفت در محیط‌های اجتماعی و تبادلات معنوی زوجین، نقطه عطفی برای صحه‌گذاری بر تشابهات زوجین فراهم آورد و پیش‌تر از قبل زمینه تبادل کلامی و مواردی از این قبیل را برای زوجین فراهم آورد.

با توجه به زمان کم و محدود این پژوهش، پیشنهاد می‌شود محققین بعدی در بازه زمانی بیشتری این موضوع را مورد مطالعه قرار دهند و بدین ترتیب می‌توان از آزمون‌های بیشتر و منابع بیشتری استفاده کرد. بدیهی است هرچه تعداد زوجین بیشتر باشد یافته‌های پژوهش ارزنده‌تر و قابل تعمیم‌تر خواهد بود. لذا پیشنهاد می‌شود محققین محترم بعدی تعداد نمونه‌گیری‌های بیشتری داشته باشند. محققین بعدی می‌توانند این پژوهش را در فرهنگ‌ها و استان‌های دیگر نیز انجام دهند و با بررسی و مقایسه نتایج شاید بتوان به الگوی فراگیرتری در زمینه‌ی عوامل موثر در خیانت زوجین دست یافت. به نظر عناصر فراوان دیگری نیز می‌توانند در بروز خیانت تاثیر داشته باشند، مانند تاثیر ماهواره و برنامه‌های تلویزیونی، تاثیر سبک‌های زندگی، مدرنیته و اثرات مخرب آن، تاثیر شبکه‌های اجتماعی مانند فیس بوک و غیره، اختلالات اعصاب و روان و دیگر عناصر، هر کدام از این موارد می‌تواند خود موضوع پژوهش‌های بعدی قرار گیرد

منابع

- [۱] ابراهیمی، م؛ صیدی، م، س؛ رحیمی، ز. (۱۳۹۶). معنویت در خانواده؛ از خیانت تا بخشودگی زناشویی، دومین کنفرانس سراسری پژوهش‌های نوین در روانشناسی و علوم اجتماعی، <https://civilica.com/doc/689670>
- [۲] ازگلی، گ؛ الوالمعالی، خ؛ نصیری، م. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط ویژگیهای شخصیتی و رضایت زناشویی بر اساس مدل پنج عامل بزرگ شخصیتی: مرور سیستماتیک. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان. ۲۲: ۱۲۱-۱۳۲.
- [۳] احدی، ب. (۱۳۸۶). رابطه شخصیت و رضایت زناشویی. روانشناسی معاصر، ۲(۲): ۳۱-۳۶.
- [۴] بهمنی، بهمن؛ تمدنی، مجتبی، عسگری مجید. (۱۳۸۳). بررسی کیفیت زندگی و رابطه آن با نگرش دینی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب تهران. فصلنامه علوم رفتاری، دوره سوم، ش ۵۳، ص ۳۲-۴۴
- [۵] بخشایش، ف؛ باقری، ن. (۱۳۹۹). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و رضایت جنسی در بین زوجین با مشکل خیانت زناشویی و زوجین عادی. سلامت اجتماعی، ۷(۳): ۲۹۹-۳۰۹.
- [۶] حسینی، ز؛ خلقی، ز؛ جابری، س؛ صدیقی، ا؛ صالحی، و؛ تفویضی، م؛ جزایزی، ر، ا؛ فاتحی زاده، م، ا. (۱۳۹۱). مجله علمی پزشکی قانونی، ۱۹(۱ و ۴)، ۱۶۵-۱۷۳.
- [۷] خدایاری فرد، محمد، شهابی، روح الله، اکبری زردخانه، سعید. (۱۳۸۶). رابطه نگرش مذهبی با رضایت‌مندی زناشویی در دانشجویان متأهل. خانواده پژوهی، ۳(۲)، ۶۲۰-۶۱۱.
- [۸] دوان پی. شولتز، سیدنی الن شولتز. (۱۴۰۱) نظریه‌های شخصیت. ترجمه یحی سید محمدی، تهران، انتشارات ویرایش، چاپ دهم، ۶۹۰ ص
- [۹] شاهمرادی، س؛ فاتحی زاده، م، ا؛ احمدی، س. ا. (۱۳۹۰). پیش‌بینی تعارض زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی، روانی و جمعیت شناختی زوج‌ها. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۲(۱): ۳۳-۴۳.
- [۱۰] صیادپور، زهره (۱۳۸۳). ازدواج موفق: بررسی رضایت از ازدواج در دانشجویان، فصلنامه روان‌شناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)، ۱(۲)، صص: ۱۵۷-۱۴۵.
- [۱۱] گلدانی، م؛ سادات زعفرانچی، ل. (۱۴۰۱). بررسی و تحلیل اقتصادی متغیرهای کلان موثر بر شاخص تمایل به تاهل در ایران. فصلنامه علمی - پژوهش زن و جامعه، ۱۳(۴۹): ۷۷-۹۰.
- [۱۲] گلاسرو، و. (۱۴۰۰). تئوری انتخاب. مترجم: صاحبی، ع. تهران. انتشارات سایه سخن. ۶۰۸ ص.
- [۱۳] مصلحی، ج؛ احمدی، م، ر. (۱۳۹۲). نقش زندگی مذهبی در رضامندی زناشویی زوجین. روانشناسی و دین، ۲(۲۲)، ۷۵-۹۰.
- [۱۴] محمدزاده، ع؛ نجفی، م. (۱۳۸۹). پیش‌بینی وسواس مرگ بر اساس سوگیری‌های مذهبی: بررسی نقش جنسیت. مجله روانشناسی بالینی، ۲(۳): ۶۵-۷۲.
- [15] Ahmadi, K., Nabipoor, S. M., Kimiaee, S. A., & Afzali, M. H. (2010). Effect of family problemsolving on marital satisfaction. *Journal of Applied Science*, 10(8): 682-687.
- [16] Aluja, A., Barrio, V. D., Garcia, L, F. (2007). Personality, social values, and marital satisfaction as predictors of parents' rearing styles. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 7(3): pp.725-737.
- [17] Blow, A. J., & Hartnett, K. (2005a). Infidelity in committed relationships I: A methodological review. *Journal of Marital and Family Therapy*, 31(2), 183-216.
- [18] Bergner, R. M., & Bridges, A. J. (2002). The significance of heavy pornography involvement for romantic partners: Research and clinical implications. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 28(3), 193-206. doi:10.1080/00926232760328235.
- [19] Belzen, Jacob A. 2010. *Towards Cultural Psychology of Religion: Principles, Approaches, Applications*. New York: Springer.
- [20] Blood, R. O., & Wolfe, D. M. *Husbands and wives*. Glencoe, Ill.: The Free Press, 1960.
- [21] Bossard, H. H., and Boll, E. S. (1955). Personality roles in the large family. *Child Dev.*, 26, 71-78.

- [22] Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65(1), 107-136. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-6494.1997.tb00531.x>
- [23] Bouchard, G., Lussier, Y., & Sabourin, S. (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 651-660. <http://dx.doi.org/10.2307/353567>
- [24] Call VRA, Heaton TB. (1997). Religious influence on family stability. *Journal of the Scientific Study of Religion* 1997; 36: 382-392.
- [25] Camisasca, Elena, Sarah Miragoli, and Paola Di Blasio. 2019. Children's Triangulation during Inter-Parental Conflict: Which Role for Maternal and Paternal Parenting Stress? *Journal of Child and Family Studies* 28: 1623–34. [CrossRef]
- [26] Charles, N, O. (2020). Introductory Dictionary of Psychology of Religion. the *International Journal of Research Direct and Methods (TIJRAM)*, 2(1), 1- 51
- [27] ÇELİK, E., ÇELİK, B., YAVAŞ, S., Melek SÜLER, M. (2022). Investigation of Marital Satisfaction in terms of Proactive Personality, Meaning in Life, Offense-Specific Forgiveness. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9(1), 1-11.
- [28] Eysenck, M. W. (1981) Learning, memory and personality. In H. J. Eysenck (Ed.), *A model for personality*. Berlin: Springer-Verlag
- [29] Erlene Rosowsky, E., King, K, D., Coolidge, F, L., Camille S. Rhoades, C, S., Daniel L. Segal, D. L. (2012). Marital Satisfaction and Personality Traits in Long-Term Marriages: An Exploratory Study. *Clinical Gerontologist*, 35(2): 77-87.
- [30] Flint-Taylor, J., Davda, A., & Cooper, C.L. (2014). Stable personal attributes and a resilient approach to work and career. *SA Journal of Industrial Psychology/ SA Tydskrif vir Bedryfsielkunde*, 40(1), Art. #1137, 10 pages. [http:// dx.doi.org/10.4102/sajip.v40i1.1137](http://dx.doi.org/10.4102/sajip.v40i1.1137)
- [31] Gail E. Walton¹ & David R. Hibbard¹ & Chris Coughlin² & Diana D. Coyl-Shepherd. (2018). Parenting, personality, and culture as predictors of perfectionism. *Current Psychology*, <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9793-y>
- [32] Ghodrati, F., Yazdanpanahi, Z., Akbarzadeh, M. (2017). Investigating the Relationship Between Religious Attitudes with Some Sexual Characteristics and Marital Satisfaction Among Women of Reproductive Age. *Women's Health Bulletin*, 4(3), 1-6. doi: 10.5812/whb.40544
- [33] Hunler OS, Gencoz TI. The effect of religiousness on marital satisfaction: Testing the mediator role of marital problem solving between religiousness and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*. 2005;27 (1):123-136
- [34] Hertlein, K.M., Wetchler, J.L., & Piercy, F.P. (2005). Infidelity. *Journal of Couple & Relationship Therapy: Innovations in Clinical and Educational Interventions*, 5-16
- [35] Hough, L. (1992). The "Big Five" personality variables—construct confusion: Description versus prediction. *Human Performance*, 5, 139 –155
- [36] Lin Li, Nancy Carter, Jenny Ploeg, Jan Willem Gorter and Patricia H. Strachan. (2021). The role of family adaptation in the transition to adulthood for youth with medical complexity: a qualitative case study protocol. *Journal of Transition Medicine*, 3(1): <https://doi.org/10.1515/jtm-2021-0005>
- [37] Lis,man, Carmen Gabriela, and Andrei Corneliu Holman. 2021. Cheating under the Circumstances in Marital Relationships: The Development and Examination of the Propensity towards Infidelity Scale. *Social Sciences* 10: 392. [https:// doi.org/10.3390/socsci10100392](https://doi.org/10.3390/socsci10100392)
- [38] Laura M. Vowelshttps: Matthew J. Vowelsb , and Kristen P. Mark. (2022). Is Infidelity Predictable? Using Explainable Machine Learning to Identify the Most Important Predictors of Infidelity. *THE JOURNAL OF SEX RESEARCH*, VOL. 59, NO. 2, 224-237 <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1967846>

- [39] Mehmet Balkanlioglu. (2014). Questioning the Relationship Between Religion and Marriage: Does Religion Affect Long-Lasting Marriage? Turkish Couples' Practice of, Perception of, and Attitudes Towards Religion and Marriage. January 2014 Journal of International Social Research 7(31):515-523
- [40] Nunes, Cristina, Cátia Martins, Andreia Leal, Pedro Pechorro, Laura Inês Ferreira, and Lara Ayala-Nunes. 2022. The ENRICH Marital Satisfaction (EMS) Scale: A Psychometric Study in a Sample of Portuguese Parents. *Social Sciences* 11: 107. <https://doi.org/10.3390/socsci11030107>
- [41] Orathinkal J, Vansteewegen A. Religiosity and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*. 2006; 28: 497-504
- [42] Paloutzian, R, F. (2017). Psychology of Religion in the World. *Rev. Pistis Prax., Teol. Pastor., Curitiba*, v. 9, n. 1, 15-30,
- [43] Pertiwi Isma, M, N., Turnip, S, S. (2019). Personality Traits and Marital Satisfaction in Predicting Couples' Attitudes Toward Infidelity. *Journal of Relationships Research*, 10, DOI:<https://doi.org/10.1017/jrr.2019.10>
- [44] Pichon, M., Treves-Kagan, S., Stern, E., Kyegombe, N., Stöckl, H., Buller, A, M. (2020). A Mixed-Methods Systematic Review: Infidelity, Romantic Jealousy and Intimate Partner Violence against Women. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020, 17, 5682; doi:10.3390/ijerph17165682
- [45] Pravat Kumar Dhal. (2022). The Future of Religion: Human Life - Education – Spirituality. *Religion and Social Communication*, Vol. 20 No. 1, 2022
- [46] Rokach, A., Philibert-Lignières, G. (2015). Intimacy, Loneliness & Infidelity. *The Open Psychology Journal*, 2015, 8, (Suppl 2-M3) 71-77
- [47] Rollins, B. C., & Feldman, H. (1970). Marital satisfaction over the family life cycle. *Journal of Marriage and Family*, 32, 20-28.
- [48] Ryckman, R. (2004). *Theories of Personality*. Belmont, CA: Thomson/Wadsworth
- [49] Salgado, J.F. (1997), "The five factor model of personality and job performance in the European Community", *Journal of Applied Psychology*, Vol. 82, pp. 30-43
- [50] Sekułowicz, M.; Kwiatkowski, P.; Manor-Binyamini, I.; Boro 'n-Krupi 'nska, K.; Cie'slik, B. The Effect of Personality, Disability, and Family Functioning on Burnout among Mothers of Children with Autism: A Path Analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2022, 19, 1187. <https://doi.org/10.3390/ijerph19031187>
- [51] Slosarz WJ. Relations between lifestyle and factors affecting sexual life. *Sexual and Relationship Therapy* 2000;15(4):367-80
- [52] Sullivan, K. T. (2001). Understanding the relationship between religiosity and marriage: An investigation of the immediate and longitudinal effects of religiosity on newlywed couples. *Journal of Family Psychology*, 15(4), 610–626.
- [53] Zakiei, A., Vafapoor, H., Alikhani, M. et al. The relationship between family function and personality traits with general self-efficacy (parallel samples studies). *BMC Psychol* 8, 88 (2020). <https://doi.org/10.1186/s40359-020-00462-w>